

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
200404862-/KMW

Vår ref.
200600130-UA/TJU

Dato
30.01.2006

Høring om endringer i lov om svangerskapsavbrudd og lov om sterilisering - tilpasning til biomedisinkonvensjonen

Vi viser til brev fra Helse- og omsorgsdepartementet av 16. desember 2005 med vedlegg.

Justisdepartementet har følgende merknader:

Justisdepartementets ser positivt på forslaget om å lovfeste de hensyn som fylkesmannen skal vektlegge ved vurderingen av om svangerskapsavbrudd skal foretas overfor en kvinne uten samtykkekompetanse.

Det fremgår at forslaget til § 9 nytt annet ledd første punktum at fylkesmannen kan samtykke på kvinnens vegne *kun* når "svangerskapsavbruddet vil være i kvinnens klare interesse". I Europarådets konvensjon om menneskerettigheter og biomedisin artikkel 6 er kriteriet for når medisinske inngrep kan foretas overfor personer uten samtykkekompetanse at inngrepet er til pasientens "direct benefit". Det følger av forslaget til endringer i lov om svangerskapsavbrudd annet ledd fjerde punktum at det også skal tas hensyn til om det er stor fare for at barnet kan få alvorlig sykdom og kvinnens mulighet til å dra tilfredsstillende omsorg for barnet. Konvensjonen tillater at rettighetene innskrenkes på nærmere bestemte vilkår, jf. artikkel 26. Vi antar at disse hensynene ligger innenfor de innskrenkninger av artikkel 6 som konvensjonen tillater etter artikkel 26. Utformingen av forslaget til nytt annet ledd gir imidlertid inntrykk av at første punktum utgjør rammen for den vurderingen som skal foretas. Det kan derfor være uheldig at noen av de nevnte vurderingsmomentene faller utenfor formuleringen

”svangerskapsavbruddet vil være i kvinnens klare interesse”.

I forlengelsen av dette ber vi også departementet vurdere om formuleringen ”kvinnens klare interesse” bør endres til ”kvinnens direkte interesse”, jf. formuleringen i konvensjonen artikkel 6 ”direct benefit”.

§ 9 annet ledd er dessuten blitt en lang og vanskelig tilgjengelig bestemmelse. Den bør søkes forenklet. Utfyllende kommentarer kan gis i forarbeidene.

Vi foreslår til overveielse:

”Samtykke etter første ledd bokstav c kan bare gis der svangerskapsavbruddet vil være i kvinnens direkte interesse eller der det er stor fare for at barnet kan få en alvorlig sykdom. Ved vurderingen skal det blant annet tas hensyn til forhold som nevnt i § 2 tredje ledd bokstav a til d og fjerde ledd og til hvordan kvinnens verge bedømmer situasjonen.”

Vi forstår sammenhengen mellom § 2 femte og sjette ledd og forslaget til § 9 annet ledd slik at de førstnevnte bestemmelsene kommer til anvendelse når fylkesmannen vurderer om det bør gis samtykke til svangerskapsavbrudd etter tolvte svangerskapsuke. Vi ber departementet kommentere forholdet mellom bestemmelsene i de særskilte merknadene til § 9 annet ledd.

Når det gjelder forslaget til endring av steriliseringsloven foreslår vi at ordet ”fremgår” erstattes med ”fremstår”.

Det fremgår av departementets kommentarer knyttet til endringene i klageadgang i steriliseringsloven § 9 tredje punktum at en pasient uten samtykkekompetanse ikke selv kan klage over et vedtak om kastrering. Vi er ikke enig i departementets vurdering av at personer som ikke kan samtykke til et inngrep, heller ikke skal kunne klage over vedtaket. Klagereglene skal ivareta pasientens rettssikkerhet og sikre respekt for pasientens integritet. Disse hensynene gjør seg gjeldende også for pasienter uten samtykkekompetanse og må tillegges særlig vekt i forhold til så alvorlige inngrep som kastrering. Kirurgisk kastrering er et irreversibelt medisinsk inngrep som er svært integritetskrenkende, og vi mener derfor at det er helt grunnleggende at også pasienter uten samtykkekompetanse må ha anledning til å klage over et vedtak om kastrering.

Vi viser til de alminnelige reglene om pasientens rett til å klage i pasientrettighetsloven § 7-1, jf. § 7-2. Vi nevner også departementets forslag til et nytt kapittel 4 A i pasientrettighetsloven (høringsfrist 14. juni 2005) om helsehjelp til personer uten samtykkekompetanse som motsetter seg inngrep. I forslaget til ny § 4A-7 gis pasienten en selvstendig rett til å klage.

Med hilsen

Harald Aass
seniorrådgiver

Toril Juul
seniorrådgiver

Berre Ingebjørg

Fra: toril.juul@JD.DEP.NO
Sendt: 30. januar 2006 09:51
Til: Postmottak HOD
Kopi: Winther Kaja Moe
Emne: Høringsuttalelse

*****
Med vennlig hilsen
Toril Juul
seniorrådgiver
Justis- og politidepartementet
Plan- og administrasjonsavdelingen
Telefon kontor: 22 24 51 25
E-post: toril.juul@jd.dep.no